COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 20.5.2015
COM(2015) 205 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență a laptelui, a laptelui utilizat ca ingredient în produsele lactate și a altor tipuri de carne decât cea de vită, de porc, de oaie, de capră și de pasăre

1. INTRODUCERE

Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare (denumit în continuare „regulamentul ICPA”)[1] introduce un set de dispoziții privind indicarea originii pe etichetele produselor alimentare.

În special, articolul 26 alineatele (5) și (6) din regulamentul ICPA prevede obligația Comisiei de a prezenta Parlamentului European și Consiliului o serie de rapoarte privind posibilitatea de a extinde indicarea obligatorie a originii pe etichete și la alte produse alimentare. Un prim raport privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență a cărnii utilizate ca ingredient în produsele alimentare preambalate a fost adoptat la 17 decembrie 2013[2].

Prezentul raport îndeplinește obligația Comisiei de a prezenta rapoarte Parlamentului European și Consiliului până la 13 decembrie 2014 privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență a laptelui, a laptelui utilizat ca ingredient în produsele lactate și a altor tipuri de carne decât cea de vită, de porc, de oaie, de capră și de pasăre. În sensul prezentului raport, laptele și produsele lactate sunt cele definite în partea III a anexei VII la Regulamentul (UE) nr. 1308/2013. Tipurile de carne în cauză sunt carne proaspătă și congelată de cal, iepure, ren și căprioară, carne de vânat de crescătorie și de vânat sălbatic, precum și carne de pasăre, alta decât de pui, curcan, rață, gâscă și bibilică.

Astfel cum se precizează la articolul 26 alineatul (7) din regulamentul ICPA, prezentul raport ia în considerare:

– nevoia de informare a consumatorului;

– fezabilitatea măsurii privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență pentru diferitele produse; precum și

– o analiză a costurilor și a beneficiilor, atât pentru operatorii din sectorul alimentar, cât și pentru administrații, ale introducerii unor astfel de cerințe, precum și impactul acestor cerințe asupra pieței interne și asupra comerțului internațional.

Pentru a evalua cu grijă indicarea obligatorie a originii pe etichetele produselor alimentare în cadrul prezentului raport, serviciile Comisiei au contractat un consultant independent pentru a realiza un studiu[3] (denumit în continuare „studiul”) care să analizeze impactul mai multor scenarii diferite referitoare la etichetare. Principalele constatări ale studiului sunt detaliate în prezentul raport. Au fost evaluate sistemele voluntare sau obligatorii de indicare a originii pe etichete din 9 state membre, pentru lapte de consum și produse care utilizează laptele ca ingredient, de exemplu brânză, iaurt etc., precum și în țările mari producătoare de carne de cal, iepure și vânat.

---

1 Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei (JO L 304, 22.11.2011, p. 18).

2 COM(2013)755, 17.12.2013.

3 http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/index_en.htm

2. INDICAREA ÎN MOD OBLIGATORIU SAU VOLUNTAR A ORIGINII PE ETICHETE

Există norme privind indicarea obligatorie a originii pe etichetele mai multor produse, precum mierea[4], fructele și legumele[5], peștele neprelucrat[6], carnea de vită[7], uleiul de măsline[8], vinul[9], ouăle[10], carnea de pasăre importată[11] și băuturile spirtoase[12]. În conformitate cu regulamentul ICPA, Comisia a adoptat norme detaliate referitoare la indicarea obligatorie a originii pe etichete pentru carnea proaspătă, refrigerată sau congelată de animale din specia porcină, ovină, caprină și de păsări de curte[13]. Aceste norme impun indicarea obligatorie a țării în care a fost crescut animalul pe parcursul unei părți substanțiale a vieții sale, precum și indicarea țării de sacrificare. De la 1 aprilie 2015, noile cerințe se vor aplica în cazul cărnii preambalate, dar statele membre pot decide să le extindă și la carnea care nu este preambalată.

Deși nu sunt disponibile date detaliate pentru evaluarea cotei de piață a produselor alimentare incluse în sistemele voluntare de etichetare a alimentelor, inventarele existente arată că în sectorul laptelui și în cel al cărnii se înregistrează un nivel mai înalt de pătrundere a sistemelor de etichetare a alimentelor. Produsele din lapte și cele din carne vândute pe piața UE sunt deja etichetate în mod voluntar, fie prin intermediul unui sistem al UE (DOP, IGP sau STG[14]), fie prin intermediul unor organizații private sau publice (precum grupuri de operatori, comercianți cu amănuntul, ONG-uri sau autorități publice). O astfel de etichetare se referă de obicei la un stat membru sau la un nivel geografic inferior (regiune). Criteriile utilizate în

---

4 Directiva 2001/110/CE a Consiliului privind mierea (JO L 164, 3.6.2014, p. 1).

5 Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 543/2011 al Comisiei din 7 iunie 2011 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește sectorul fructelor și legumelor și sectorul fructelor și legumelor prelucrate (JO L 157, 15.6.2011, p. 1).

6 Regulamentul (UE) nr. 1379/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 privind organizarea comună a piețelor în sectorul produselor pescărești și de acvacultură (JO L 354, 28.12.2013, p 1).

7 Regulamentul (CE) nr. 1760/2000 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unui sistem de identificare și înregistrare a bovinelor și privind etichetarea cărnii de vită și mânzat și a produselor din carne de vită și mânzat (JO L 204, 11.8.2000, p. 1).

8 Regulamentul de punere în aplicare (CE) nr. 29/2012 al Comisiei din 13 ianuarie 2012 privind standardele de comercializare a uleiului de măsline (JO L 12, 14.1.2012, p. 14).

9 Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 671).

10 Regulamentul (CE) nr. 589/2008 al Comisiei din 23 iunie 2008 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului privind standardele de comercializare aplicabile ouălor (JO L 163, 24.6.2008, p. 6).

11 Regulamentul (CE) nr. 543/2008 al Comisiei din 16 iunie 2008 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește standardele de comercializare a cărnii de pasăre (JO L 157, 17.6.2008, p. 46).

12 Regulamentul (CE) nr. 110/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 ianuarie 2008 privind definirea, desemnarea, prezentarea, etichetarea și protecția indicațiilor geografice ale băuturilor spirtoase și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 1576/89 al Consiliului (JO L 39, 13.2.2008, p. 16).

13 Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1337/2013 al Comisiei din 13 decembrie 2013 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește indicarea țării de origine sau a locului de proveniență pentru carnea proaspătă, refrigerată sau congelată de animale din specia porcină, ovină, caprină și de păsări de curte (JO L 335, 14.12.2013, p. 19).

14 DOP = denumire de origine protejată; IGP = indicație geografică protejată; STG = specialitate tradițională garantată.

cadrul acestor sisteme voluntare pentru a lega anumite caracteristici de o proveniență geografică pot fi foarte diferite de la un sistem la altul.

3. LAPTE ȘI CARNE DE ALTE TIPURI – TRECERE ÎN REVISTĂ A SECTOARELOR

3.1. Lanțurile de aprovizionare și de prelucrare

Fabricile de lapte, abatoarele și unitățile de prelucrare au un rol esențial în transmiterea informațiilor privind originea către următoarea verigă a lanțului alimentar. Cu cât este mai ridicat gradul de integrare verticală, cu atât este mai ușor să se asigure transmiterea de-a lungul lanțului alimentar a informațiilor privind originea. Din contră, cu cât este mai complexă și mai sofisticată prelucrarea, cu atât devine mai împovărătoare indicarea pe etichetă a originii.

Datele privind structura sectorului industrial al lactatelor din UE devenite disponibile în urma unei anchete desfășurate în perioada octombrie-noiembrie 2009 arată că întreprinderile mici și mijlocii, care produc mai puțin de 100 000 de tone de lapte, reprezintă 81 % din totalul unităților de prelucrare a laptelui și a produselor lactate și 28,5 % din volumul total de lapte. În statele membre care sunt mari producătoare, prelucrarea este concentrată în proporție de aproximativ 50 % în cele mai mari 5 întreprinderi. Fermierii depind foarte mult de unitățile de prelucrare locale, având în vedere natura perisabilă a produsului și fluxul de producție continuu. În general, unitățile de prelucrare a laptelui și a produselor lactate cumpără lapte crud și alte ingrediente lactate din mai multe surse, iar în unitățile de prelucrare din regiunile de graniță se întâmplă adesea să se prelucreze în aceeași fabrică lapte cu mai multe origini diferite.

Tipurile de carne cuprinse în sfera acestui raport tind să implice, de asemenea, lanțuri de aprovizionare scurte, adesea în interiorul aceluiași stat membru. Comercianții cu amănuntul cumpără aceste cărnuri mai ales de la comercianții de pe piețele la vedere, de la abatoare sau de la unitățile de tranșare. Carnea de cal poate avea lanțuri de aprovizionare mai lungi, cu mai mulți operatori implicați și cu schimburi comerciale mai intense, atât în interiorul, cât și în afara UE.

3.2. Consumul de lapte, de produse lactate și de carne din tipurile cuprinse în sfera prezentului raport

Consumul mediu pe cap de locuitor al UE este de aproximativ 62 kg lapte de consum, 17 kg de brânză, 16 kg de lapte acrit, 5 kg de smântână, 4 kg de unt și 9 kg de alte produse lactate proaspete (Eurostat, 2013).

Piața laptelui din UE este destul de matură și este probabil ca doar în statele membre care au aderat în ultimul deceniu să se înregistreze creșteri semnificative ale consumului pe cap de locuitor, în statele membre „vechi” fiind preconizată doar o creștere nesemnificativă a consumului.

Consumul de carne din tipurile cuprinse în sfera prezentului raport reprezintă doar 3 % din consumul total de carne al UE[15], deși cifrele puse la dispoziție de statele membre nu sunt întotdeauna actualizate. Consumul de carne de cal și de iepure este

[15] Evaluare a impactului - document de lucru al serviciilor Comisiei - Indicarea obligatorie pe etichete a originii cărnii de porc, de pasăre, de oaie și de capră neprelucrate. http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

mai relevant în Italia, Franța, Spania, Belgia și Țările de Jos. Carnea de vânat este consumată mai ales în sezonul de vânătoare, adică din octombrie până în decembrie.

3.3. Producție și comercializare

În mare, UE este autonomă în ceea ce privește laptele și produsele lactate, aproape 65 % din laptele colectat fiind prelucrat în bunuri de consum, mai ales pentru piața internă. Producția de brânză și de produse proaspete constituie cele mai importante segmente din punctul de vedere al utilizării laptelui (cu 53 și, respectiv, 43 de milioane de tone echivalent lapte). Ca volum, producția de lapte praf (degresat, integral și zer) și de unt este relativ mai redusă (12 și, respectiv, 25 de milioane de tone echivalent lapte). Totuși, comerțul cu astfel de produse în interiorul UE este semnificativ (1,6 și, respectiv, 0,6 milioane de tone), dar mai puțin important decât în cazul brânzeturilor (3,6 milioane de tone). Volumele variază ușor de la an la an în funcție de condițiile de piață și de aprovizionare.

Importurile de produse lactate sunt limitate la accesul preferențial acordat anumitor țări terțe în cadrul unor acorduri bilaterale sau multilaterale, însă exporturile de produse lactate reprezintă aproximativ 10 % din producția de lapte. Per ansamblu, UE este o exportatoare netă de produse lactate.

Producția anuală de carne din alte tipuri, cuprinse în sfera prezentului raport, este estimată la doar 2 % din producția totală de carne a UE. Carnea de iepure, de cal și de vânat reprezintă aproximativ 490, 73 și, respectiv, 131 de mii de tone (FAO, 2012), iar cifrele referitoare la producția de alte tipuri de carne cuprinse în prezentul raport sunt considerabil mai mici. Comerțul din interiorul UE implică aproape 52 de mii de tone de carne de cal, respectiv 22 de mii de tone de carne de iepure, în timp ce se importă aproximativ 25 de mii de tone din țări terțe, și anume carne de cal, mai ales din Argentina, SUA, Canada și Mexic și carne de iepure, importată mai ales din China (peste 7 mii de tone). Importurile de carne de vânat provin mai ales din Noua Zeelandă.

3.4. Sistemele de trasabilitate ale UE

Scopul sistemului de trasabilitate al UE pentru produsele alimentare este de a garanta siguranța alimentelor și nu este neapărat potrivit pentru transmiterea de informații privind originea de-a lungul lanțului alimentar.

– Siguranța alimentelor[16] implică înregistrarea informațiilor „un pas înapoi, un pas înainte” de-a lungul lanțului alimentar: operatorii din sectorul alimentar trebuie să poată identifica întreprinderile cărora le-au fost livrate produsele lor și cele de la care s-au aprovizionat cu materii prime. În cazul alimentelor de origine animală, se impun cerințe privind informații mai detaliate[17], fără a fi necesară însă o legătură sistematică între țara de origine sau locul de proveniență și materia primă utilizată.

– Pe etichetele produselor de origine animală trebuie să figureze o marcă de sănătate sau de identificare indicând ultima unitate de

[16] Articolul 18 din Regulamentul (CE) nr. 178/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și a cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare (JO L 31, 1.2.2002, p. 1).

[17] Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 931/2011 al Comisiei din 19 septembrie 2011 privind cerințele în materie de trasabilitate a alimentelor de origine animală stabilite în Regulamentul (CE) nr. 178/2002 al Parlamentului European și al Consiliului (JO L 242, 20.9.2011, p. 2).

producție/prelucrare/ambalare și statul membru în care se află aceasta [articolul 5 din Regulamentul (CE) nr. 853/2004 și secțiunea I a anexei II la același regulament][18], însă această obligație nu este neapărat legată de originea sau de proveniența materiei prime utilizate.

– Deși există sisteme pentru identificarea și înregistrarea animalelor vii, aceste sisteme variază de la o specie la alta și majoritatea nu constituie o bază suficientă pentru a genera informațiile necesare pentru o etichetare completă privind originea (născut/crescut/sacrificat).

– În ceea ce privește cărnurile cuprinse în sfera prezentului raport, singurul caz în care există un sistem de identificare și înregistrare a animalelor vii este cel al ecvideelor (de exemplu, al cailor). În deplasările lor prin UE, ecvideele trebuie însoțite de un document de identificare sau de un pașaport, în conformitate cu Decizia 2000/68/CE a Comisiei și cu Regulamentul (CE) nr. 504/2008 al Comisiei, care stabilesc norme pentru identificarea ecvideelor născute sau importate în Uniune. Acest sistem nu include însă o bază de date centralizată obligatorie pentru urmărirea deplasărilor animalelor. Se lucrează la consolidarea cerințelor referitoare la înregistrare, iar noile cerințe vor fi aplicabile începând cu 2016[19].

4. ATITUDINILE CONSUMATORILOR REFERITOARE LA INDICAREA OBLIGATORIE A ORIGINII PE ETICHETELE PENTRU LAPTE ȘI CARNEA DE ALTE TIPURI

Potrivit unui sondaj Eurobarometru din 2013[20], majoritatea cetățenilor din UE consideră necesar să se indice originea laptelui, indiferent dacă acesta este vândut ca atare sau utilizat ca ingredient în produse lactate (84 %). Un procentaj similar (88 %) a fost înregistrat în ceea ce privește cărnurile cuprinse în sfera prezentului raport. Totuși, chiar și în aceste cazuri, așteptările referitoare la informațiile precise pe care consumatorii ar dori să le primească în ceea ce privește „originea” variază foarte mult.

În ceea ce privește laptele și produsele lactate, s-a exprimat preferința pentru țara în care se mulge sau se prelucrează laptele, în vreme ce locurile în care au fost crescute și sacrificate animalele au constituit principalele puncte de interes în cazul cărnurilor, locul nașterii prezentând mai puțin interes. Informațiile la nivelul statului membru sau al țării terțe au fost considerate mai adecvate decât nivelul regional sau cel „UE/non UE”.

Sondajele în rândul consumatorilor arată că originea este un factor important în cumpărarea laptelui, a produselor lactate și a produselor din carne, dar numai după preț, gust și datele „a se consuma de preferință înainte de”/„a se consuma înainte de”.

Totuși, majoritatea sondajelor arată, de asemenea, că există diferențe semnificative între statele membre în ceea ce privește preferințele consumatorilor, precum și o discrepanță între interesul consumatorilor pentru indicarea originii pe etichetă și disponibilitatea lor de a plăti pentru informațiile respective. Așadar, în pofida

[18] Regulamentul (CE) nr. 853/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a unor norme specifice de igienă care se aplică alimentelor de origine animală (JO L 139, 30.4.2004, p. 55).

[19] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/262 al Comisiei din 17 februarie 2015 de stabilire, în temeiul Directivelor 90/427/CEE și 2009/156/CE ale Consiliului, a unor norme privind metodele de identificare a ecvideelor (Regulamentul privind pașapoartele ecvideelor) (JO L 59, 3.3.2015, p. 1).

[20] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_419_400_fr.htm

interesului lor de a fi informați, consumatorii nu sunt neapărat dispuși să plătească mai mult pentru produse pentru a primi informațiile respective. Diverse metodologii arată că este greu de estimat disponibilitatea reală de a plăti, fie din cauza unei metodologii care influențează rezultatele, fie pentru că răspunsurile consumatorilor în sondaje nu corespund întotdeauna cu comportamentul lor de cumpărare. În cadrul sondajului Eurobarometru din 2013, doar aproximativ jumătate dintre consumatori s-au declarat dispuși să plătească 1-2 % în plus pentru a obține informații privind originea în cazul produselor din sfera prezentului raport.

5. POSIBILE SCENARII ȘI MODALITĂȚI DE INDICARE A ORIGINII PE ETICHETE

Pentru lapte şi pentru laptele utilizat ca ingredient

Sunt analizate următoarele scenarii:

– Scenariul 1 - statu-quo (indicarea voluntară a originii pe etichete);

– Scenariul 2 - indicarea obligatorie a originii pe etichete cu mențiunea „UE/non UE” (sau UE/țară terță);

– Scenariul 3 - indicarea obligatorie a originii pe etichete, cu menționarea statului membru sau a țării terțe în care a fost (a) muls sau (b) prelucrat laptele.

Pentru tipurile de carne

Sunt analizate următoarele scenarii:

– Scenariul 4 - statu-quo (indicarea voluntară a originii pe etichete);

– Scenariul 5 - indicarea obligatorie a originii pe etichete, cu menționarea statului membru sau a țării terțe în care a fost crescut animalul pentru o perioadă semnificativă înaintea sacrificării, precum și a locului în care a avut loc sacrificarea;

– Scenariul 6 - indicarea obligatorie a originii pe etichete, cu menționarea statului membru sau a țării terțe în care s-a născut, a fost crescut sau a fost sacrificat animalul.

În ceea ce privește carnea de vânat sălbatic, singurul scenariu analizat este indicarea locului în care a fost vânat animalul.

În plus, scenariul „UE/non UE” (sau „UE/țară terță”) a fost eliminat în ceea ce privește cărnurile cuprinse în sfera prezentului raport, din cauza interesului limitat al consumatorilor față de un cadru geografic atât de amplu, nivel de interes confirmat în cadrul studiului și al evaluării privind impactul indicării obligatorii pe etichete a originii cărnii de porc, de pasăre, de oaie și de capră[21].

În plus, s-a renunțat la opțiunea etichetării obligatorii la nivel regional în cadrul UE, din cauza costurilor de implementare foarte ridicate (ar necesita instituirea unor sisteme de trasabilitate mai detaliate și ar implica o mai mare segmentare a lanțului de aprovizionare), precum și din cauza faptului că nu există o definire juridică armonizată a acestui nivel geografic în întreaga Uniune.

[21] http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

6. ANALIZA IMPACTURILOR ȘI A COSTURILOR ȘI BENEFICIILOR DIFERITELOR SCENARII

6.1. Impactul asupra comportamentului consumatorilor

Este dificil să se estimeze impactul indicării originii pe etichete asupra consumatorilor din perspectiva unei analize a costurilor și beneficiilor. Indicarea originii pe etichete oferă consumatorilor informații suplimentare pe baza cărora să poată alege în cunoștință de cauză produsele alimentare pe care le achiziționează și le consumă. Per ansamblu, consumatorii tind să asocieze indicarea originii pe etichete cu o serie de atribute pozitive, inclusiv de bună calitate.

În cadrul scenariilor statu-quo, cu indicarea voluntară a originii pe etichete, cantitatea de informații referitoare la proveniența produsului ar depinde de cererea consumatorilor. Așadar, nu ar fi satisfăcute cererile consumatorilor de a primi informații sistematice privind originea, ci s-ar respecta echilibrul cu disponibilitatea limitată a consumatorilor de a plăti pentru informațiile obligatorii referitoare la origine.

Când operatorii decid în mod voluntar să ofere pe etichete informații privind originea, acest lucru este prezentat ca adăugând valoare produsului și influențând deciziile de cumpărare ale consumatorilor pentru care sunt relevante aceste informații.

Pentru lapte și pentru laptele utilizat ca ingredient

Scenariile bazate pe indicarea obligatorie pe etichete a informațiilor privind originea cu mențiunea „UE/non UE” sau „stat membru” ar oferi în mod sistematic consumatorilor informații privind originea.

Opțiunea „UE/non UE” ar diferenția pur și simplu producția UE de cea a țărilor terțe. Considerată prea generică, această informație nu pare a merita vreo creștere de preț din punctul de vedere al consumatorului. Din contră, scenariul „stat membru” pare a avea mai mult sens pentru consumatori, mai ales atunci când se indică pe etichetă locul în care a fost muls laptele. Din contră, industria produselor lactate preferă să indice locul prelucrării, ceea ce este mai ușor de implementat.

Pentru tipurile de carne

Sondajele arată că pe consumatori îi interesează mai ales locul în care a fost crescut și sacrificat (sau vânat) animalul.

În cazul sectorului cărnii de cal, care a trecut prin scandaluri recente cu impact negativ asupra percepției publice, diverse organizații și instituții au solicitat informații mai cuprinzătoare.

6.2. Impacturi economice

6.2.1. Costuri de funcționare pentru operatorii din sectorul alimentar (OSA)

Studiul a constatat că noile obligații în materie de etichetare ar genera costuri suplimentare pentru OSA, cu excepția cazului etichetării voluntare, în care costurile ar rămâne neschimbate.

Pentru lapte și pentru laptele utilizat ca ingredient

Scenariile „UE/non UE” și „stat membru” ar pune probleme operaționale și ar necesita adaptări profunde, în special în ceea ce privește ingredientele din lapte cu origini mixte (UE/non-UE).

Costul aferent indicării originii pe eticheta laptelui de consum ar depinde de normele stabilite și de caracteristicile fiecărei fabrici în parte. Indicarea pe etichetă a locului prelucrării ar fi mult mai simplă, însă indicarea locului în care a fost muls laptele ar fi dificilă pentru unitățile de prelucrare ce se aprovizionează cu lapte de origini diferite, iar implementarea unei astfel de etichetări ar genera cheltuieli de funcționare suplimentare. În cazul unui anumit produs în care se amestecă mai multe origini, costurile ar fi diferite dacă pe etichetă ar fi indicate mai multe state membre/țări terțe. Dacă acest scenariu ar fi reținut în cele din urmă, ar fi necesară o activitate tehnică suplimentară menită a stabili toleranțele și limitele inferioare peste care ar trebui indicat statul membru de origine (fiind un produs lichid, laptele se amestecă în mod natural atunci când sunt puse împreună mai multe loturi).

Spre deosebire de laptele destinat consumului direct, indicarea pe etichetă a originii laptelui utilizat ca ingredient în produsele lactate pare mult mai dificilă în practică și, prin urmare, mai scumpă, în special în cazul produselor lactate cu grad ridicat de prelucrare, cu multiple etape de producție și obținute din ingrediente lactate care trebuie transportate pe distanțe lungi. OSA care utilizează ingrediente lactate cu proveniențe diferite ar fi afectați negativ în următoarele privințe:

– cele mai relevante elemente de cost cuprinse în studiu se referă la adaptarea practicilor de aprovizionare, la eventualele schimbări ale furnizorilor, la trecerea la loturi de producție mai mici, la adaptarea proceselor de producție pentru a realiza separarea în funcție de origine, la adaptarea ambalării/etichetării și la implementarea/adaptarea sistemelor de trasabilitate;

– costurile pot varia în funcție de situația operațională specifică a OSA în cauză, de produsul lactat și de ingredientul lactat în cauză, precum și în funcție de sistemele de trasabilitate utilizate.

Potrivit analizei, costurile suplimentare s-ar încadra probabil între neglijabil și aproape 8 % din costurile de producție la nivelul unității de prelucrare, dar anumite companii susțin că s-ar putea ajunge în cazul lor la 45 %, în circumstanțe deosebit de nefavorabile.

Pentru tipurile de carne

– Costurile ar fi relativ mici (sub 3 %) în raport cu prețul de vânzare cu amănuntul și ar varia în funcție de dimensiunea și de localizarea întreprinderii. Întreprinderile mai mari care se aprovizionează pe plan intern sau dintr-o țară terță ar putea absorbi mai ușor costurile. Aceste costuri ar include necesitatea consolidării sistemului de trasabilitate în aval, de-a lungul lanțului de producție și aprovizionare.

– Cu cât ar fi mai complexe normele referitoare la etichetare, cu atât ar fi mai costisitoare adaptarea sistemelor de identificare a animalelor vii.

– Operatorii care lucrează cu cărnuri de proveniențe diferite ar trebui să-și readapteze aprovizionarea, orientându-se spre o origine cât mai omogenă, pentru a reduce costurile operaționale.

6.2.2. Competitivitate, schimburi comerciale și fluxuri de investiții

Consultanții responsabili cu studiul estimează că indicarea obligatorie a originii pe etichete ar putea orienta consumatorii spre mărfurile produse intern. Drept urmare, ar avea loc o oarecare renaționalizare a pieței unice.

Pentru lapte și pentru laptele utilizat ca ingredient

– În scenariul „UE/non UE”, se preconizează că piața internă nu ar fi prea mult afectată. Este probabilă o reorientare a unităților de prelucrare spre un număr mai redus de furnizori de ingrediente lactate, pentru a evita situațiile complexe generate de originile multiple din UE și din țări terțe, cu un posibil impact asupra comerțului internațional.

– Debușeurile comerciale pentru laptele și ingredientele lactate de origine mixtă ar deveni mai limitate în cazul în care ar deveni obligatorie indicarea statelor membre. OSA s-ar confrunta probabil cu prețuri mai ridicate ale materiilor prime, pe măsură ce baza lor de aprovizionare ar deveni mai limitată.

Pentru tipurile de carne

– Impactul diverselor scenarii ar fi modest ca amploare pentru majoritatea cărnurilor cuprinse în sfera prezentului raport. Schimbările din lanțul de aprovizionare cu carne de cal pot duce însă la segmentarea comerțului în interiorul UE și la scăderea numărului intermediarilor. În plus, OSA ar putea considera că este mai eficient din punctul de vedere al costurilor să-și adapteze structura aprovizionării (surse de aprovizionare, dimensiunile loturilor, reducerea intermediarilor), decât să-și actualizeze sistemul de trasabilitate intern pentru a putea funcționa simultan cu mai multe surse de aprovizionare.

– Impacturile unei obligații privind indicarea originii pe etichete ar viza în special țările terțe care exportă în prezent către Uniune anumite cantități de carne neprelucrată. Comerțul extern cu carne de vânat mic și de păsări sălbatice este aproape inexistent, iar comerțul în interiorul Uniunii este foarte limitat.

6.2.3. Sarcina de reglementare asupra întreprinderilor

Pentru OSA, necesitatea de a înregistra originea mărfurilor achiziționate și de a-și adapta sistemele de trasabilitate ar genera costuri administrative suplimentare.

În general, fabricile de lapte mai mici care depind de aprovizionarea la nivel local ar fi mai puțin afectate decât centrele de colectare ale întreprinderilor mari. De asemenea, abatoarele și unitățile de tranșare mici, care, în general, se aprovizionează la nivel local, nu ar fi obligate să-și adapteze foarte mult practicile de aprovizionare și nu s-ar confrunta cu costuri suplimentare mari. Așadar, sarcina ar reveni în cea mai mare măsură fabricilor de lapte/abatoarelor care funcționează în regiunile de graniță și celor aflate în zone care nu sunt autonome din punctul de vedere al producției de lapte/carne ca materie primă.

Studiul a estimat că sarcina nu s-ar schimba față de cea actuală dacă indicarea originii pe etichete ar rămâne voluntară, fiind preconizată doar o creștere modestă a sarcinii dacă indicarea statului membru ar deveni obligatorie pentru laptele de consum.

Sarcina suplimentară ar fi însă semnificativă dacă ar trebui indicat statul membru de origine pe etichetele produselor cu grad ridicat de prelucrare și pe ale produselor compuse, precum ale iaurturilor și ale deserturilor pe bază de lapte. O sarcină de control împovărătoare asupra producătorilor de alimente i-ar determina pe aceștia să se aprovizioneze cu lapte din mai puține țări, în detrimentul pieței unice.

În ceea ce privește cărnurile cuprinse în sfera prezentului raport, consultanții responsabili cu studiul sunt de părere că, după perioada de adaptare necesară,

întreprinderile ar reuși să diminueze costurile unitare suplimentare, în special în cazul costurilor administrative. Un impact însemnat s-ar înregistra doar asupra operatorilor din sectorul cărnii de cal, diferențele dintre caii crescuți pentru carne în sisteme de creștere specializate (cu relevanță limitată în termeni cantitativi) și restul fiind substanțiale.

6.2.4. Sarcina administrativă asupra autorităților publice

Deși nu furnizează cifre detaliate, studiul indică o creștere ușoară a costurilor aferente controalelor în cazul unei etichetări obligatorii „UE/non UE" pentru laptele de consum.

În cazul indicării obligatorii pe etichetă a statului membru, costurile ar fi mai mari și ar depinde considerabil de nivelul de detaliu al informațiilor necesare privind originea, de exemplu, locul creșterii/mulgerii animalelor sau locul prelucrării/sacrificării.

Implementarea modelului „născut/crescut/sacrificat" ar fi costisitoare în cazul cărnii de cal. Mai mult, sistemul de trasabilitate și identificare actual nu furnizează întotdeauna autorității competente informații cuprinzătoare referitoare la locul în care s-a născut și a fost crescut fiecare cal.

În general, sporirea sarcinii înseamnă că este necesar personal suplimentar pentru efectuarea controalelor asupra documentelor. Dacă fondurile alocate autorităților de control de la bugetele de stat nu se majorează, creșterea preconizată a timpului de lucru poate determina reducerea frecvenței controalelor sau schimbarea priorităților, ceea ce poate duce și la creșterea riscului de fraudă. Sarcina administrativă asupra autorităților publice ar putea fi atenuată în cazul în care sunt instituite taxe pentru efectuarea controalelor oficiale. OSA ar transfera în mod normal aceste costuri de-a lungul lanțului, prin intermediul prețurilor.

6.2.5. Costuri pentru consumatori

Statu-quo nu este susceptibil să ducă la o majorare globală a prețurilor. Atunci când se indică originea, costurile suplimentare sunt, în general, transmise consumatorilor prin vânzarea produselor la prețuri mari.

Se preconizează că furnizarea obligatorie de informații privind originea la nivel de stat membru ar genera costuri mai mari, care ar fi probabil transferate în principal consumatorilor, dar și producătorilor. Procentajele exacte pot varia în funcție de sector, de țara în cauză și de gradul de integrare verticală și de concentrare a pieței.

6.2.6. Impactul social și impactul asupra mediului

Aceste impacturi nu au fost analizate în cadrul studiului. Totuși, se poate presupune că furnizarea de informații mai detaliate privind originea va determina consumatorii să favorizeze „alimentele locale" sau chiar să refuze în mod activ produsele din alte țări. Acest lucru ar putea avea un impact asupra transportului de animale vii, de lapte crud, de ingrediente lactate, de produse lactate și de produse din carne. Este imposibil de spus dacă această situație s-ar dovedi pozitivă pentru mediu (de exemplu, datorită reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră), deoarece majoritatea schimburilor comerciale din interiorul UE se efectuează între țări învecinate, distanțele putând fi chiar mai scurte decât cele din interiorul anumitor state membre. Alte scenarii decât etichetarea voluntară pot duce la o ușoară creștere a deșeurilor constituite din produse.

De asemenea, orice opțiune care implică obligativitatea de a se indica statul membru pe etichetă ar putea încuraja un comportament de cumpărare tot mai orientat spre produsele locale și ar putea duce la schimbări ale consumului, ale aprovizionării și ale prelucrării, precum și la eliminarea intermediarilor. Toate acestea ar putea include și efecte de domino asupra ocupării forței de muncă în cazul în care creșterea prețurilor ar determina o oarecare reducere a consumului.

6.3. Avantajele și dezavantajele modalităților de indicare obligatorie a originii laptelui, a laptelui utilizat ca ingredient în produsele lactate și a altor tipuri de carne

Tabelul următor prezintă un rezumat al avantajelor și dezavantajelor modalităților posibile de indicare obligatorie a originii pe etichete:

– pentru lapte și pentru laptele utilizat ca ingredient:

Modalitate de indicare obligatorie a originii		**Avantaje**	**Dezavantaje**
Lapte	Locul primei prelucrări	– Costuri scăzute (< 1 %).	– Nicio informație cu privire la originea laptelui crud.
	Locul în care a fost muls laptele	– Costuri scăzute (< 1 %); – Informații semnificative pentru consumatori la nivel de stat membru/țară.	– Sisteme de trasabilitate suplimentare necesare pentru fabricile care se aprovizionează cu lapte de mai multe origini; – Dificil din punct de vedere tehnic dacă sunt implicate mai multe origini; – Impact asupra comerțului transfrontalier; – Este necesar să se stabilească o toleranță minimă pentru aprovizionarea din mai multe surse.
Lapte utilizat ca ingredient în produsele lactate	Locul de primă prelucrare a laptelui crud	– Costuri scăzute (< 1 %) dacă se optează pentru UE/non UE, cu excepția produselor cu grad ridicat de prelucrare.	– Nicio informație cu privire la originea laptelui; – Sisteme de trasabilitate suplimentare necesare pentru fabricile care se aprovizionează cu lapte de mai multe origini; – Dificil din punct de vedere tehnic dacă

			sunt implicate mai multe origini; – Impact asupra fluxurilor comerciale; – Este necesar să se stabilească o toleranță minimă pentru aprovizionarea din mai multe surse; – Costuri mari dacă se optează pentru originea multinațională (cu până la 8 % la nivel de stat membru și cu până la 45 % la nivel de fabrică).
	Locul în care a fost muls laptele	Informații semnificative pentru consumatori la nivel de stat membru/țară.	– Sisteme de trasabilitate suplimentare necesare pentru fabricile care se aprovizionează cu lapte de mai multe origini; – Deosebit de dificil dacă sunt implicate mai multe origini; – Impact asupra fluxurilor comerciale; – Este necesar să se stabilească o toleranță minimă pentru aprovizionarea din mai multe surse; – Costuri mari dacă se optează pentru originea multinațională (cu până la 8 % la nivel de stat membru și cu până la 45 % la nivel de fabrică).

– pentru tipurile de carne cuprinse în sfera studiului:

Modalitate de indicare obligatorie a originii		Avantaje	Dezavantaje
Carne de cal	Locul nașterii + locul unde a fost crescut + locul unde a fost sacrificat animalul	– Furnizează informații semnificative pentru consumatori la nivel de stat membru/țară; – Asigură încrederea consumatorilor.	– Sisteme de trasabilitate suplimentare; – Dificil în privința informațiilor referitoare la naștere dacă normele privind identificarea nu sunt monitorizate în mod corect; – Dificil atunci când sunt implicate mai multe locuri de creștere; – Aplicare limitată din cauza ratei scăzute de preambalare a cărnii de cal.
	Locul perioadei minime de creștere anterioară sacrificării + locul sacrificării	– Pune mai mult accent asupra ultimelor etape ale vieții animalului.	– Sisteme de trasabilitate suplimentare; – Necesitatea de a se stabili o perioadă minimă de creștere în cadrul duratei de viață a animalului; – Aplicare limitată din cauza faptului că există puțină carne preambalată.
Carne de iepure + Vânat de crescătorie și carne de păsări de crescătorie	Locul nașterii + locul unde a fost crescut + locul unde a fost sacrificat animalul	– Furnizează informații semnificative pentru consumatori la nivel de stat membru/țară.	– Locul nașterii: Nu este important în cazul ciclurilor de producție scurte; – Ar necesita un sistem de identificare suplimentar; – Sisteme de trasabilitate suplimentare; – Pot fi afectate fluxurile comerciale.
	Locul perioadei minime de creștere anterioară sacrificării + locul sacrificării	– Pune mai mult accent asupra locului în care a fost crescut animalul și asupra locului în care a fost sacrificat acesta. – Furnizează informații	– Sisteme de trasabilitate suplimentare; – Necesitatea de a se stabili o perioadă minimă de creștere în cadrul ciclului de viață scurt al animalului;

		semnificative pentru consumatori la nivel de stat membru/țară.	– Pot fi afectate fluxurile comerciale.
Vânat sălbatic și carne de păsări sălbatice	Locul în care a fost vânat animalul	– Furnizează informații semnificative pentru consumatori la nivel de stat membru/țară.	– Sisteme de trasabilitate suplimentare; – Pot fi afectate fluxurile comerciale; – Aplicare limitată din cauza faptului că există puțină carne preambalată.

7. CONCLUZII

În prezent, pentru alimentele cuprinse în sfera prezentului raport, consumatorii pot, dacă doresc, să opteze pentru produsele lactate sau produsele din carne a căror origine este indicată în mod voluntar de operatorii din sectorul alimentar. Aceasta poate fi o opțiune adecvată, care nu implică nicio sarcină suplimentară pentru industrie și pentru autorități.

Indicarea obligatorie a originii pe etichete ar implica o sarcină de reglementare mai mare pentru majoritatea produselor evaluate în cadrul raportului și deci se pune problema să se evalueze dacă raportul dintre costuri și beneficii ar justifica indicarea obligatorie a originii.

Din prezentul raport mai rezultă următoarele constatări suplimentare:

– În pofida interesului consumatorilor în ceea ce privește originea laptelui, a laptelui utilizat ca ingredient în produsele lactate și a cărnurilor cuprinse în sfera prezentului raport, disponibilitatea generală a consumatorilor de a plăti pentru aceste informații pare modestă.

– Din analiza scenariilor privind indicarea obligatorie a originii pe etichete reiese că preferința exprimată de consumatori este ca indicarea să se facă la nivel de stat membru.

– Deși costul indicării pe etichetă a originii laptelui ar putea fi în general modest, impactul în rândul operatorilor va fi inegal, unii dintre aceștia trebuind să introducă sisteme de trasabilitate suplimentare, cu creșteri considerabile ale costurilor, în special operatorii din regiunile de graniță sau din zonele care nu sunt autonome din punctul de vedere al producției de lapte.

– Studiul arată că indicarea obligatorie pe etichetă a originii laptelui utilizat ca ingredient în produsele lactate poate genera impacturi economice adverse și cerințe suplimentare în materie de trasabilitate și ar fi împovărătoare în cazul produselor cu grad ridicat de prelucrare.

– Impunerea indicării obligatorii pe etichete a originii cărnurilor cuprinse în sfera prezentului raport va genera costuri operaționale suplimentare.